

Vastine tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen vuodelta 2024

KHALL 08.09.2025 § 186
248/00.03.01/2025

Valmistelija

Kunnanjohtaja Minna Nikander puh. 050 340 0956
Hallintojohtaja Hanna Salminen puh. 050 336 2534
Talousjohtaja Helena Hohenthal puh. 040 6528 183
Hallintosihteeri Annika Rauma puh. 050 4436 880

Kunnanvaltuusto käsitteli kokouksessaan 27.5.2025 tarkastuslautakunnan arviointikertomusta vuodelta 2025.

Valtuusto on pyytänyt kunnanhallituksen vastinetta arviointikertomuksessa olleista havainnoista syyskuun 2025 loppuun mennessä.

Tarkastuslautakunta on arviointikertomuksessaan kiinnittänyt huomiota seuraaviin asioihin:

- 40 uutta vuokra-asuntoa vuosina 2019 – 2020, onko 2019 – 2020 tavoitetta saatu kiinni?
- Asukasluku kasvaa keskimäärin 1,5 % vuodessa, mikä on vuoden 2023 tilanne?
- kuntalaisten hyvinvointi paranee, mikä on vuoden 2023 tilanne verrattuna aiempaan?
- toisen asteen opiskelijoiden määrä kasvaa, mikä on vuoden 2023 tilanne verrattuna aiempaan?
- yritysten ja työllisten määrä kasvaa, mikä on vuoden 2023 tilanne verrattuna aiempaan?
- Kunnanhallitus ei ole antanut vastinetta strategisten tavoitteiden toteutumisen tilanteesta. Tavoitteet on jo aiemmin todettu pääosin ylivoimaisiksi, joten asiaan ei liene tullut parannuksia. Uusi strategia on valmistunut ja siinä uudet tavoitteet, joten vanhojen kommentointi ei tässä vaiheessa ole välttämätöntä.

Taloudelliset tavoitteet:

Kaustisen kuntastrategian tavoitteena on kestävä kuntatalous ja tuloksellinen palvelutuotanto. Kaustisen kunnan tilikauden 2024 tulokseksi muodostui -159.322 €. Kunnanvaltuuston hyväksymän talousarvion ylijäämä oli 193.626 €, eli tulos oli 352.948 € huononpi kuin talousarviossa. Taseessa kertynyt ylijäämä oli 2.743.000 €.

Kuntien vuosikate % poistoista Manner-Suomessa keskimäärin on 170 % vuonna 2023. Kaustisella se on viime vuonna 91 % (115 % vuonna 2023). Kaustisella lainakanta 31.12.2024 oli 7.309 €/asukas, joka on pienentynyt vuodessa 70 €/asukas. Tähän on syytä kiinnittää edelleen huomiota. Kunnan strateginen tavoite tasapainoisesta kuntataloudesta ei aivan ole toteutunut.

Investoinnit

Investointimenoiksi oli ennakoitu talousarviossa 0,990 miljoonaa euroa ja tilinpäätöksessä se oli 1,473 miljoonaa euroa. Investointeja on siis toteutettu 483 tuhatta euroa suunniteltua enemmän ja ei voi olla vaikuttamatta rahoitustilanteeseen negatiivisesti.

Sivistyslautakunnan vastualueen huomiot:

- opettajia on irtisanoutunut paljon. Mitkä ovat syyt ja miten asiaan on reagoitu?
- sivistyspuolella on paljon hankkeita, jotka vaativat valmistelua, toteutuksen ja raportointia, eli työtä on paljon. Miten on varauduttu jaksamiseen?
- Pöytäkirja 31.1.2024, § 13, virkasuhteen purkaminen koeajalla. Sähköisessä pöytäkirjassa ei asia avaudu. Jos asia on salainen, tulisi siitä ja minkä nojalla se on salainen, mainita otsikossa.
- Pöytäkirja 21.2.2024, § 17, JOPO-joustava perusopetus toiminnan vakiinnuttaminen. Kaustisen joustavan perusopetuksen opetusta on toteutettu kolmivuotisella määräaikaikaisella kokeilulla. Kokeilu päättyi keväällä 2024. Valmistelun esittelyssä kerrotaan lähinnä toiminnan tavoitteita, mutta kokeilun tuloksia ei ole avattu.
- Pöytäkirja 20.3.2024, § 51, Virkavapaa-anomus / Tiia Leponiemi. Verkossa olevassa pöytäkirjassa on henkilön nimi esillä otsikossa, mutta peitetty valmistelutekstissä. Kumpi on oikein ja miksi ei ole samalla tavalla joka paikassa?
- Pöytäkirja 22.5.2025, § 71, SDP:n ja Vihreiden valtuustoaloite erityisryhmien liikuntakortin käyttöönottamiseksi. Liikuntakortin käyttöönottamisen perusteluissa ei ole kerrottu, kuinka liikuntakorttia on käytetty siellä, missä se on käytössä. Onko olemassa kokemuksia?
- Pöytäkirja 22.5.2024, § 72, Kirjelmä, lukion ja perusopetuksen toistaiseksi voimassa oleva lehtorin virka / Savela. Verkossa olevassa pöytäkirjassa on henkilön nimi esillä otsikossa, mutta peitettynä valmistelutekstissä. Kumpi on oikein ja miksi ei ole samalla tavalla joka paikassa?
- Pöytäkirja 14.8.2024, § 94, Ajankohtaiskatsaus Kaustisen 4H-yhdistys r.y. Pääasioita olisi voinut kirjoittaa pöytäkirjaankin.
- Pöytäkirja 14.8.2024, § 101, Tiina Haukilahden valtuustoaloite koulukiusaamisen ennaltaehkäisyyn ja sääntöjen tarkennuksiin: Tomintatapaa on suunniteltu. Kuinka toimii käytännössä?
- Pöytäkirja 14.8.2024, § 103, Sponsorihakemus Sibanye-Stillwaterin Keliber-litiumhankkeelle. Onko sponsorihakemukseen tullut vastausta ja minkälainen?
- Pöytäkirja 8.9.2024, § 108, Ajankohtaiskatsaus Lastenkulttuurikeskus Lykky; Ajankohtaiskatsauksesta olisi pääasioita voinut kirjoittaa pöytäkirjaankin.
- Pöytäkirja 18.12.2024, § 130, Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2025 – 2028, liittäen on otsikon mukaan Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2024, mutta kun linkin aukaiseen, niin aukeaa Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2024 – 2027. Asia on harhaanjohtava.

Aiempien vuosien huomioita:

- Kuntalaisilta on tullut viestiä, että varhaiskasvatuksen ryhmäjakoja ja lasten sijainteja on muutettu usein. Tämä on aiheuttanut lapsille kaveripiirin ja turvallisen aikuisen vaihtumista liian usein, samalle lapselle jopa useita kertoja. Tämä on aiheuttanut lapselle oireiluja kotona ja henkilökunnan turhautumista tilanteeseen. Kuinka asia korjataan? Sivistyslautakunnan vastine 18.9.2023 kunnanhallituksen kokouksessa. Odottaa edelleen vastausta nykytilanteesta.
- Sivistystoimi on tehnyt vuonna 2020 kyselyn palveluistaan asteikolla 1-5. Kyselyn tulokset sijoittuvat reilusta kahdesta

kolmeen. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että kysely on tehty. Tuloksien perusteella hallintokunnan pitäisi kuitenkin miettiä, miten paranta toimintaa ja tehdä uusi seurantakysely samoista aiheista 1,5 – 2 vuoden kuluttua. Onko uusintakyselyä tehty tai aiotaanko se tehdä? Nykytilanne odottaa vastausta.

Teknisen lautakunnan vastuualueen huomioita:

- Pöytäkirja 23.2.2024 osallistujat, Osallistujista jäsenistä 4 henkilöä 6:sta oli varajäseniä. Onko tähän jokin erityinen syy?
- Pöytäkirja 21.5.2024, § 34, Ulkoalueiden hoitajan valinta. Valittujen henkilöiden nimet on peitetty. Miksi? Pöytäkirjassa 16.4.2025, § 24, valittiin työpäällikkö, jossa nimiä ei ole peitetty.
- Pöytäkirja 1.8.2024, § 40 ja pöytäkirja 3.9.2024, § 48, Työsuhdeasiat. Jos asiat ovat salaisia, niin se peruste olisi syytä kirjata pöytäkirjaan.
- Pöytäkirja 26.11.2024, § 66, Maitotuotteiden hankinta, § 67 Liha ja lihatuotteiden hankinta. Miksi valittuja toimittajia ei ole ilmoitettu pöytäkirjassa?

Aiempien vuosien huomiot:

- Ruokahuollon budjetti näyttää menevät 78.000 € miinukselle ensi vuonna. Palvelutalon keitto on siirtynyt hyvinvointialueelle ja vanhuksille toimitetaan ateriapalvelua, jonka takia miinus on syntynyt. Nyt on selvitettävä, onko ateriapalvelu kilpailullisilla markkinoilla kilpailuhäiriö, johon viranomainen voi puuttua. Tarkastuslautakunta toteaa, että toiminta tulee saattaa lainmukaiseksi. Teknisen lautakunnan vastine kunnanhallituksessa 18.9.2024. Nykytilanne odottaa vastausta.
- Kunnan kiinteistöjen poistoajat ovat tekniseen ikään verrattuna liian pitkiä, jolloin tasearvot ovat muodostuneet ylisuuriksi verrattuna reaaliarvoon. Tasearvoja olisi pitänyt pienentää v. 2016, jolloin uusi kirjanpito-ohje on tullut voimaan tältä osin. Lisäksi kiinteistöjen korjauksia joudutaan tekemään investointeina, koska käyttötaloudessa ei ole riittävästi rahaa. Tämä vääristää lisäksi kiinteistöjen arvoja yläkanttiin. Teknisen lautakunnan vastine kunnanhallituksessa 18.9.2024. Tarkastuslautakunta ei ole löytänyt, että kunnanhallitus olisi käsitellyt investointien poistoajoja ja investointirajojen muutostarpeita. Onko asiaan reagoitu ja aiotaanko asiaan reagoida? Nykytilanne odottaa vastausta.
- Rakennusmestarin tarve on ilmeinen. Teknisen lautakunnan vastine kunnanhallituksessa 18.9.2024. Kunnanhallituksen kokouksissa vuodelta 2024 ei käsitelty työpäällikön tehtävän lisäämistä resursseihin. Mika on asian tilanne? Odottaa vastausta.

Ympäristölautakunnan vastuualue:

- Pöytäkirja 21.5.2024, kunnan kotisivut. Kokouksen sivulla otsikossa mainitaan, ettei pöytäkirjaa ole tarkastettu. Onko näin?
- Varajäseniä on ollut paikalla vain 4 kokouksessa, vaikka varsinaisia jäseniä oli poissa useammin. Miksi ja voiko asialle tehdä jotain?
- Kuormittaako ympäristöpalveluiden valvonnan myynti lähikunnille liikaa ennestäänkin työntäyteistä ympäristövalvontaa?

- Ympäristöpalveluiden valvonnan myyntiä Lestijärvelle on käsitelty neljässä kokouksessa vuoden 2024 aikana. Palvelumyynti koostuu päätistä. Olisiko järkevämpää tehdä pitkäaikaisempia sopimuksia?
- Kokouksessa 28.8.2024 hyväksyttiin sopimus Lestijärven kanssa takautuvasti 1.8.2024. Miksi? Asiat pitäisi käsitellä kokouksessa ennen sopimuskauden alkua. Kunnan kotisivuilla ei ole tehtyjä sopimuksia ympäristönvalvonnasta toisiin kuntiin kokouksien liitteenä, vaikka niin kokouksen esittelytekstissä mainitaan.

Kunnanhallituksen ja valtuuston vastuualue:

- Kunnanhallituksen pöytäkirja 19.8.2024, § 133, Asiantuntijapalveluiden ostaminen. Internetin kotisivuilla ei asiakohdassa ollut mitään sisältöä. Jos asia on salainen, niin siitä olisi syytä olla maininta ja perusteet salaisuudelle.
- Kunnanhallituksen kokouksista yleisesti: Kokousten järjestäytymiskohdassa on silloin tällöin päätös pöytäkirjan tarkastajista eri kuin esityksessä. Olisi perusteltu kirjata syy, miksi päätös on erilainen.

Aiempien vuosien huoiot:

- Kunnanhallituksen pöytäkirjoissa on ajoittain maininta: Otto-oikeus päätöksiin on kulunut umpeen. Eikö kokousaikatauluissa tulisi huomioida, ettei otto-oikeus ehtisi kulua umpeen? Kunnanhallituksen pöytäkirja 16.9.2024: kesäaikana tehtyjen päätösten osalta otto-oikeuden laajamittainen käyttö on ongelmallista, mutta ehkä suurempi ongelma olisi siinä, jos kesäaikana ei pystyisi tekemään päätöksiä lainkaan. Päätöksentekokyky on kuitenkin turvattu viranhaltijoiden vuosilomajärjestelyin. Nykytila odottaa vastausta.
- Kunnanhallituksen pöytäkirja 18.9.2023 § 172, luottokortin hankinta johtoryhmän viranhaltijoille. Kunnanhallituksen pöytäkirja 16.9.2024 § 214, sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan ohjetta tullaan päivittämään syksyllä 2024. Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan ohjetta ei ollut käsitelty hallituksessa syksyn 2024 aikana eikä heti alkuvuonna 2025. Mikä on ohjeen käsittelyn tilanne?
- Pöytäkirja 28.3.2022 § 65, vuoden 2021 aikana jätetyt kuntalais- ja valtuustoaloitteet: aloitelistassa on muutamia aloitteita, joita toimivaltainen päätöksentekijä ei ole käsitellyt. Käsittelemättä jättämiselle ei ole esitetty perusteita. Kunnanhallitus ei ole antanut vastinetta asiaan. Asia on kuntalaisten kannalta tärkeä. Nykytila odottaa vastausta.
- Kaustisen kunnan maapoliittinen ohjelma jäi hallituksessa pöydälle 4.2.2019, asiaa ei ole tuotu uudelleen kunnanhallituksen käsittelyyn eikä sitä ole alemmissa toimielimissä otettu uudelleen käsiteltäväksi. Hyvän hallintotavan mukaisesti pöydälle jääneet asiat tulisi valmistella pikaisesti uuteen käsittelyyn. Kunnanhallituksen vastine 18.9.2023: Maankäytön tavoitteet tarkistetaan kuntastrategiatyön yhteydessä. Mikä on tilanne? Nykytilanne odottaa vastausta.

Henkilöstökertomuksessa on työsuhteensa päättäneiden määrä on huolestuttavasti noussut. Vuonna 2023 oli työsuhteensa päättäneitä 3,3 %

(viisi henkilöä) ja 2024 niitä oli 8,0 % (12 henkilöä) vakituisista työsuhteista. Syitä eronneiden määrään on syytä pohtia.

Kuntakonsernille annetut tavoitteet eivät toteutuneet ja tulostavoite ei toteutunut, joiden syitä kunnanjohtaja on hyvin avannut katsauksessaan toimintakertomuksessa.

Talouden tasapainottamistoimenpiteiden arviointi: Talouden eniten nousseet kustannuserät olivat korkokukat, koska kunnan velkaisuus on varsin korkea. Muutoin kunnan talous on tasapainossa, mutta korkotason korkean tason takia on muuta menopalettia tarkasteltava kriittisesti. Voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelmien riittävyys on hyvällä tasolla. Niitä tulee kuitenkin päivittää maan ja maailman nopeiden muutosten aiheuttamien haasteiden edessä herkillä otteella.

Muut havainnot:

- Maailmantilanne on nostanut esiin tarpeen parantaa varautumis- ja valmiusasioita. Siksi kunta on panostanut valmiusasioihin, eli mm. valmiussuunnitteluun ja vesilaitosten ym. suojaamiseen sekä osallistunut Kaustisen seutukunnan Huova-hankkeeseen. Lisäksi AVI järjestää aluelela harjoittelua ja hyvinvointialue valmistelee varautumisohjelmistoa.
- Musiikkiluion ongelmat ovat edelleen suuren opiskelijamäärän aiheuttamia. Lukion opiskelijamäärä on ollut 189, kun koulun mitoitus on 160, joten liian isot ryhmäkoot vaivaavat edelleen. Opetushallituksen syrjäisyyslaskelman mukaan Kaustinen säilyttää valtion rahoituksen ennallaan, joka varmistaa lukion toimintaa.

Vastine tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen on liitteenä.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Minna Nikander

Esitys

Kunnanhallitus antaa valtuustolle liitteen mukaisen vastineen tarkastuslautakunnan arviointikertomuksesta.

Päätös

Hyväksyttiin.
